

עתונות יהודית בתוניסיה

אברהם הטל

בצרפתית ראו אור בתוניסיה 48 עתונים יהודיים, באלג'יריה 33 ובמרקו 28; בעברית הופיעו בתוניסיה בפרק זמן זה 16 עתונים, בלוב 4 ובמרקו 2. בסך הכל הופיעו בתוניסיה בין השנים 1878-1967 143 עתונים יהודיים, וזאת בקהילה שמנתה בסוף ה-19 כ-35 אלף נפש, באמצע שנות ה-20 כ-55 אלף ובשנת 1948 – כ-70 אלף נפש.

העתונות היהודית בתוניסיה היא תופעה מיוחדת במינה בקרב קהילות ישראל בארצות המזרח וצפון אפריקה: במשך כשמונים שנות קיומה יצאו לאור בארץ זו מספר גדול של עתונים יהודיים, ללא השוואה לנועה בארצות אחרות. מאז סוף ה-19 ועד תחילת שנות ה-60 יצאו בתוניסיה 79 עתונים ביהודית-ערבית, בלוב 14, באלג'יריה 10 ובמרקו 9;

ובתפוצתם. לראשונה החל להופיע שבועון ציוני, "אל אתחאר", שעורכו היה מ. בלאיש. משמעותית יותר מבחינה עיתונאית היתה הופעתו של היומון "אל צבאח" (הבוקר), בעריכת יעקב כהן, אחד היוצרים המעולים בשפה היהודית-ערבית. הוא התמיד בעריכת "אל צבאח" עשר שנים, עד פטירתו ב-1914. העתון עצמו המשיך להופיע עוד 22 שנה, עד שנת 1936. "אל צבאח" ושאר העתונים נעשו יותר מודרניים, ועתה היה עליהם להיאבק על נפשם של הקוראים, שכן בתוניסיה קם דור חדש, בעל אוריינטציה אירופית, השולט בשפה צרפתית (הצרפתים שלטו במדינה זו מאז 1881).

העתונים ביהודית-ערבית היו מגוונים ביותר: כמה מהם היו ספרותיים, אחרים פוליטיים ולא נעדרו גם עתונים היתוליים. בשנים אלה, השנים הראשונות של המאה העשרים, החלו לבלוט, בנוסף לעיתונאים ולעורכים הוותיקים, שמות כמו מאיר כ"שכ"אש, יוסף ביג'אוי ואחרים. ואולם, שעתה הגדולה של העתונות היהודית-ערבית חלפה. עוכרה היא, כי מתוך 79 העתונים שראו אור בשפה זו, 64 הופיעו עד שנת 1914, ורק 15 ב-42 השנים הבאות.

התחיות בין "לה ז'יסטיס" ל"לאגליטה"

דומה, שלא היתה תחרות גדולה ביותר בעולם התרבות והעתונות היהודית בתוניסיה, כמו זו שנערכה לאורך עשרות שנים בין שני השבועונים המובילים בשפה הצרפתית – "לה ז'יסטיס" (La Justice הצדק) ו"לאגליטה" (L'Égalité – השוויון). את העתון הראשון, בעל הנטיות הפרו-צרפתיות והמודרני יותר ערך מרדכי סמאג'ה. את השני, השמרני והמתון, ערך יוסף כהן-גנונה. "לה ז'יסטיס" החל להופיע ב-1907, התמיד עד 1914, נסגר וחדש את הופעתו ב-1923, למשך עשור נוסף; יריבו הגדול הופיע בשנים 1911-1932, נסגר ואחר כך חידש את

ההתחלות – ביהודית-ערבית

כל העתונים היהודיים הראשונים שהופיעו בתוניסיה היו בשפה היהודית-ערבית (ערבית כתובה באותיות עבריות). עד שהופיע העתון היהודי הראשון בשפה הצרפתית (1905), כבר ראו אור לא פחות מ-32 עתונים ביהודית-ערבית, והיו צריכות להלוף עוד שמונה שנים (1913), כדי שיפיע העתון הראשון בעברית (ואף הופעתו מוטלת בספק). במהלך כל שנותיה של העתונות היהודית בתוניסיה תפסו בה העתונים ביהודית-ערבית 55% (79 מ-143).

העתון היהודי הראשון ראה אור בתוניסיה בשנת 1878. היה זה השבועון "אל עמאלה אל תונסיה" (מחוז תוניסיה), בעריכת אברהם טייב. לאמיתו של דבר הודפס העתון בליוורנו שבאיטליה. עתון זה לא האריך ימים. רק שש שנים מאוחר יותר, ב-1884, ראה אור הירחון "המבשר", שלאחר זמן קצר החל להופיע כשבועון בשם "אל מובששר" (המבשר טוב) – שניהם בעריכת אליעזר פרחי. עורכים אחרים שנודעו בשנות ה-80 וה-90 של המאה ה-19 היו צמח לוי, שלום פלאח, יעקב שמלה ועוד. חלק גדול מהעתונים (רשימה מלאה ראה בסופו של מאמר זה) לא האריכו ימים, ואף מספר עותקיהם היה מצומצם. "אל מובששר" הודפס ב-500 עותקים. חלק מהעתונים לא זכו אף לגיליון שני.

בשנת 1889 החל להופיע היומון היהודי הראשון בתוניסיה – "אל תיליגראף", בעריכתו של מסעוד מעארך. עתון זה היה קשור לסוכנות הטלגרפית "הוואס", חלוצת הטכנויות הטלגרפיות (פריס, 1835). בשנת 1895 הקיץ הקץ על שלב הבראשית של העתונות היהודית בתוניסיה. זאת, משום שעל כל העתונים בארץ זו הוטל להפקיד סכום כסף גדול כתנאי להופעתם. גזרה זו גרמה לכך, שתשע שנים (עד 1904) לא ראו אור עתונים בתוניסיה.

עם חידוש הופעת העתונים התרחשו לא מעט שינויים באופי העתונים

גורנאל אלכאתב EL-CATEB

גורנאל כללו אשעאר
גורנאל ממלו אכנאר
גורנאל מנמוע מן כל אנואר
גורנאל כללו פאידה ואתמאר

תונס - 25 תמוז העתר
פרימו אות 1910 אפרנני
24 רנב 1928 ערבי

אמרי מליצתי בספרתי
דומים לשישנים בנג רטוב .
בס השפיפון לענה ימצה
גם הרבורה הרבש הטוב :

יצבאח ואחריה וחקק ויאסתווא ואמאן
זאר כללט-ממלט כלט עריחם
גורנאל זעבורי ותצאור בפוליתיד יצוור פוחם
ויאן לא מן דו יצבאב בגרונרו
כונכירדאנס עלא אכל מקצרהו ומצמונהו
דו כ א ת ב נ א אדו אתדרדע באדרדע אדאודייה
ותסרבל פי אחריד ואסטלה ואעראקית
והבט למעמעת אחרב גרד אתראב
חייר עקל אשיאיב ואשבאב
בידה סוף דאת אארצאר ישאמי ויכאמי
ויצרב פי צרב מצואב לים כאמי
ובצות עמי . יעיש האתו מן ילתקא לי
ומנאו מסדס לחרבי ומאב קתארי
גלאקפהו בדכאבת ארמח גלאקפהו ונעאיקהו
ונשד עליה גמיע אנואב אחרב וטראיקהו (יכמל)

וסאם אלאפחל אר

אנעמת דורחנא אפלימה אנאצרייה
לערהא אלה פי חפץ אבריה
בוסאם אאנתלאר עלא יכאבת אמשוור
שקיקנא אצנו מי דוי ויכרור
עלא טא קאם ביה פי אריאסה וחלאות אלסאן
אן לגמעייית , אעאנת אכראמה' הו פרינוראן
ומודיר גרידה פרינסאוייה כאמלת אפנו
אמלקבא באסס , לי תרי דוניון
פנהגניה ען האר אנעאם
ונסא דרו מויר אתרק' ואעלא ארלב ואמקאם :

A La Grande Concuurrence!

(מועארצה קרייה)

אפלאטון יחכים כאן יקול :
אידיא תחב תערף יחאדק מן אמהבור
ותפחם סכע אאנסאן וסירתהו
אתפת לכטתו וריקתו ובתיבתהו
אן עקול ארנאל תחת סן אמלאמהם
מנהם יבאן ראיחם ומילחם וגראמהם
ולאכן סאבק כאן ממנוע ומחרוב
אכתיבה פי אסיאסה ללכאתב אמנרום
כאן חתא יוצע ענד אחאכס אמאנה פרום
וואין מאשי ילמא יכאבת האר אתעס ?
ואמא חין תסדרחת אקציייה , ועארת אחררייה
הבטת אמלאעבייה , אכאואנאת וימגארשייה
ובאן מא כאן לאפי . ואנפצחו אקלוב
וצהר אקוי ויצעף ואגאלב ואמגלרוב
כל חר יתשוור בצורה וינול לוטית אחרב
קלמסוהו פי ידווייהבט ללערך ואיצרב
ואדי יתגרוב ימות ואחפך להו קבר
לא עארת להו דאכרה-משא פי סקר
גאבת אש.מ.ס ולא עאר בין אנאס א ת ח א ד
כלא אב ס ת אן ולא מן יעיר אאכבאר פי אכלאר
ואמא אפונ נוראף . מא משאשי ללתלאף
אידיא יגיב לעאב גרד יעוד לכדמתהו כלא כלראף
ומא צאעו כאן , אעלאס , ואאלאוה , ואיברק' טאר
חצילו קביירדם (ועד אלה) מאזא צנאר צנאר
ויאן אמוחארכין פי קארא מיראן

Prix du Numéro : 20 Centimes

להודיה

אלאשרדאך בלאסביק 10 סרנף פי אלעאם

גרידה אכבארייה , סיאסייה , אקתצאדייה , תצהר מדרה פי כל אסבוע

Toutes les communications concernant le journal, doivent être adressées au nom de M. Mardochée UZAN, Directeur Gérant, 40, Rue des Maltais, Tunis.

LE JUIF

נפיע אלפובאמנא ואלפובאמנא יכונז באסם לפוריי מרדכי וזאן נתן אטאליין עיר 40 בחונם

Journal hebdomadaire d'informations, politique et économique

חונם ת' 12 כסליו 6697

אלכחאיב לס חרנע למאליהא אנכאן אנמכעת או לא

Tunis, le 20 Novembre 1930

מחמד אלסיר - ואסרויה	1,00
טחמד ארמשהו	0,80
מחמד אכסלאן	0,70
מחמד אסטאע	1,30
מ'אית חכאית וחכאית - כתב	2,00
מלכת שבא מעא שלמה המלך	0,70
מנוחת שרונם ספר ראשון	12,00
מנוחת שרונם ספר שני	12,00

מצצרו אליך

פי הארו ליאי אלשתא אטוא כד אנסאן יקללב ואין יעדויי אוקאתהו לדאלך חצצרנא לרביע וחכאית ומעשיות ומרארד דברי תורה בלסאן ערנבי מפהום

130 אבוקיר ואכוציר || 0,80 אלאנר עלי אמצרי

אל יהודי - משנת 1930, תקופה בה הלכו ונעלמו העתונים היהודית-ערבית

היעלמות השפה היהודית-ערבית

מספר העתונים העבריים היה קטן למדי. רובם לא הופיעו בבירה תוניס, כמו רוב העתונים היהודיים בערבית-יהודית ובצרפתית, אלא בג'רבה. בין השנים 1913 ו-1935 הופיעו רק ארבעה עתונים בעברית, בתדירות לא גבוהה ולעתים לסירוגין. המשותף לכולם, שהיו תורניים גרידא. רק ב-1937/38 הופיע בעברית עתון ציוני בשם "העברי". בשנים הבאות גדל במקצת מספרם של העתונים העבריים ובין 1948 ל-1967 הופיעו בתוניסיה 11 עתונים בעברית, כנגד 14 עתונים בצרפתית ורק עתון אחד בערבית-יהודית. שפה זו איבדה את מקומה בעולם העתונות היהודי בתוניסיה באופן מוחלט: בשנות ה-20 יצאו בה עדיין 13 עתונים, בשנות ה-30 - אחד ובשנות ה-50 - אחד.

במשך השנים הופיעו בתוניסיה עתונים ציוניים לא מעטים - בכל שלוש השפות בהן הודפסו עתונים יהודים בארץ זו. חלק גדול מהם, בעיקר בשנות ה-20 וה-30, נשאו חותם רוויזיוניסטי ברור, כמו "לה רווייל ז'ואי" בעריכת פליקס אלזש, שהופיע בספאקס בשנים 1924-1934; "לה גוט ד'ישראל", שהופיע בשנים 1938/39 ו-1945-1951 בעריכת א. גאנאם; ו"העברי" שכבר הוזכר, שעורכו היה הרב דוד ברדא העתונאי הדגול אנדרי סמאמה. בשנות ה-40 וה-50 הופיעו ביטאונים של כמעט כל תנועות הנוער והזרמים הפוליטיים הציוניים, כמו מפא"י, השומר הצעיר, בני עקיבא ובית"ר.

הופעתו לזמן קצר ב-1940. "לה ז'יסטיס" החל כעיתון אינפורמטיבי, אולם מטרתו העיקרית של העורך היתה להיאבק, כדי שהיהודים לא יהיו כפופים לשיפוט התוניסאי. לא חלף זמן רב, והוא החל להטיף למודרניזציה ולהתקרבות לצרפת ולתרבותה. בד בבד הוא הציג עמדות אנטי-דתיות ויצא נגד הממסד הקהילתי. "ליאגליטה", השמרני, נלחם לשימורה של המסורת היהודית, וה"צרפתיות" היתרה שציינה חלק גדול מהקהילה היהודית לא היתה לרוחו. כהן-גנונה ביקש גם לחזק את התודעה היהודית באמצעות ירחון (בצרפתית) בשם "לה ז'ודאיזם תוניסאי" (היהדות התוניסית), בו ביקש להקיף את תולדות יהודי ארץ זו עד ראשית המאה העשרים. העתון כלל סיפורים, ביוגרפיות, פרקי היסטוריה, מנהגים ותמונות. שבע שנים התמיד בכך (1912-1919).

העימות בין שני העתונים חרג לא פעם משדה העתונות. כך קרה בשנת 1928, כאשר על דפי "לה ז'יסטיס" התנהל מאבק למודרניזציה של החיים היהודיים הדתיים בתוניסיה. לאחר שנפטר הרב הראשי היפנה העתון בקשה לממשלת צרפת, כמדינה נותנת החסות, כי יישלח רב ראשי חדש מצרפת, שיחזק את הנטיות המודרניות. כהן-גנונה, עורך "ליאגליטה", הגיב על צעד זה בעריכת עצומה, שנוהלה על ידי עתונו, ותבעה ממשלת צרפת שלא להביא לתוניסיה רב נוסף מבחוץ. במאבק זה גברו השמרנים והחוגים הדתיים: ממשלת צרפת העדיפה את הסטטוס קוו, והקו של "ליאגליטה" השמרני גבר על זה של "לה ז'יסטיס", המודרני יותר. הרב הראשי המקומי נשאר יחיד בתפקידו, כנהוג עד ימינו.

כרמל מלטה

גרידה ועבוליה תעדר מרדה פי אגמעה

אשתראך בלחסיך ארבעה פרנק פי אעאם
 מחל לאידארה זהו באנקרשאנגנה 29
 מתהאוד כחונס 2

עדר אלנומרו ב צ'ולדי עגיר יום אגמעה 22 תמוז 1910
 Vendredy 29 Juillet 1910

אחונאלמוגאהד עד סביל אלה ושריעתהו

פי זורנדל אמרדייה עדר 150 פי אראכע צפתה ק: "אתפקנא באש נכחיו ארין בלחמאם וליברו באש אגמאם לם יתגוררו לא בלשקדושין ולא בנט ולא חליצה - גורנל אחק אצדר ויז אפצאל לאגול תחת ענואן - לתריונא ראיניך לאש יעלה? ואתאני תחת ענואן לדי יצר לאש?" (אנער אחק עדר 8)

עתון ההומור "כללט מללט" משנת 1910

לראות אור פעם אחת בלבד. ביניהם תפסו מקום נכבד עתוני הומור וסטירה, שבשנים עברו זכו להצלחה גדולה ברחבי העולם היהודי, וגם בתוניסיה. כבר בתחילת המאה העשרים הופיעו עתונים היתוליים, כדוגמת "אלזעבל" בעריכת אליהו בלאחסן ו"חיאית אל צ'חק" (החיים לצחוק) בעריכת נתן בשמוט. ב-1910 זכה להצלחה השבועון היתולי "כללט מללט" - בערבוביה - בעריכתו של יעקב כהן, אבל כעתונים רבים אחרים הוא לא הוציא את שנתו. ואולי כדאי לסיים בעתונו של צמח לוי - שהוציא וערך עתונים לא מעטים - "אל כתאב" (הסופר): היה זה העתון היחיד, עד כמה שידוע, שנכתב כולו בחרוזים.

בשנות ה-50 גברה ההגירה היהודית מתוניסיה, בעיקר לישראל. היא התחזקה לאתר קבלת העצמאות ב-1956, אם כי הנשיא בורגיבה האיר בדרך כלל פניו ליהודים, וכמה מהם מילאו תפקידים בכירים בממשלו. ככל שהתמעטו היהודים, נידלדלו גם עתוניהם. רוב העתונים שהופיעו בשנות ה-50 היו מקצועיים (בתי ספר, אורט וכו'). פה ושם עוד הופיע עתון תנועתי או שרידי עתון שהיו לו ימים טובים יותר. "נוער", העתון היהודי האחרון, הופיע בגרבה בשנת 1967 ויועד לנוער הדתי.

עתונים מיוחדים

חלק גדול מהעתונים לא האריכו ימים, והיו אף כאלה שמלכתחילה נועדו

רשימת העתונות היהודית בתוניסיה

כל העתונים שברשימה זו הופיעו בעיר תוניס פרט לאלה שמקום הופעתם צוין בהערות.
Zawadowski, מציין שאישור מנהלי ניתן לעורך בתאריך 8.4.1913. אך ספק אם עתון זה הופיע בכלל.

מקורות

- E. Vassel, *La littérature populaire des Juifs Tunisiens*, Paris, 1904-7.
P. Lambert, *Dictionnaire illustré de la Tunisie*, 1912. Tunis, 1912.
G. Zawadowski, "Index de la presse indigène de Tunisie",
Revue des Etudes Islamiques, 1937. [Presse judéo-arabe: pp. 377-381]
א. הטל, העתונות היהודית בצפון-אפריקה. ירושלים, מכון בן-צבי, תש"ם.

(Z = Zawadowski)

מס'	שם העתון	תדירות	שנות הופעה	עורך	מגמה	הערות
עברית						
1	כנסת ישראל (1913?)	חודשי	1913?	דוד עידאן	תורני	גירבה Z, no. 40
2	[קופת] קרן דוד (1917)	לסירוגין	1917	כמוס סגירון	תורני	גירבה
3	אוצר התורה (1929)	חד פעמי	1929	שושן הכהן	תורני	גירבה
4	מקבציאל (1935-6)	חודשי	1935	שלמה מאזוז	תורני	גירבה
5	העברי (1937-8)	חודשי	1937	דוד ברדא	ציוני	
6	[ירחון] כתר תורה (1938-9)	חודשי	1938	בוגיד סערון	תורני	גירבה
7	הירח (1948-1950)	חודשי	1948	רפאל כיציר צבאן	תורני	גירבה
8	האמת (1950)	חודשי	1950	ח' כהן	ציוני	גירבה
9	תנועתנו (1951)	?	1951	?	ציוני	
10	שפתנו (1951-8)	לסירוגין	1951	חברת "דבר עברית"	דידקטי	גירבה
11	מאסף (1953-4)	חודשי	1953	יעקב חזון	חינוך והוראה	גירבה (בשכפול)
12	מאסף (1954)	חד פעמי	1954	המתלקה לתרבות תורנית	ציוני	גירבה
13	המבשר (1954-5)	תלת-חודשי	1954		כללי	גירבה
14	השושנה (1954-5)	חודשי	1954	בוגיד סערון	תורני	גירבה
15	הלקט (1961-2)	חודשי	1961	בוגיד סערון	תורני	גירבה
16	נער (1967)	חודשי	1967	כלפון מאזיג	לנוער הדתי	גירבה (ליטוגרפיה) לפי (Enc. Jud. 5, p. 443)
ערבית-יהודית						
1	אלעמאלה אלחונסיה (1878)	שבועי	1878	אברהם טייב	דידקטי	ליורנו
2	המבשר (1884)	חודשי	1884	אליעזר פרחי	ספרותי	ליורנו
3	אלמובאשר (1884-6)	שבועי	1884	אליעזר פרחי	ספרותי	ליורנו

מס'	שם העתון	תדירות	שנות הופעה	עורך	מגמה	הערות
4	מבשר צדק (1885)	שבועי	1885	צמח לוי	ספרותי	
5	מנור אלחק (1885-7)	תלת-חודשי	1885	שלום פלאח	דידקטי	
6	אלשמס (1885)	שבועי	1885	שלום גויטע	פוליטי-ספרותי	פאריס (דו-לשוני: יהודית ערבית וערבית, באותיות ערביות)
7	אלבדר אלכמיל (1886)	חד פעמי	1886	שלום פלאח	דידקטי-ספרותי	
8	משרח אלאצדאר (1886)	תלת-חודשי	1886	יצחק תמאם	ספרותי	
9	אלג'נאן (1887)	חד-פעמי	1887	צמח לוי	ספרותי	
10	מתרג'ים (1887-8)	שבועי	1887	שלום פלאח	פוליטי	
11	פ'אצ'ח אלאסראר (1887)	חד-פעמי	1887	שלום פלאח	דידקטי	
12	אלבסתאן (1888-1906)	שבועי	1888	מסעוד מעארך	ספרותי-ציוני	
13	ג'ורנאל הגין (1888)	חד-פעמי	1888	צמח לוי	דמות עיתון	
14	אלחרריה (1888)	דו-שבועי	1888	שלום פלאח	כללי	
15	אלמרסטאן (1888)	חד-פעמי	1888	חי שתרוק	דמוי-עיתון	
16	אלנג'מה (1888)	חד-פעמי	1888	צמח לוי	ספרותי	
17	כננת אלגראם (1889)	שבועי	1889	צמח לוי	ספרותי	קובץ שירים הופץ כעיתון
18	הנצנים (1889)	חד פעמי	1889	צמח לוי	ספרותי	
19	אלתיליגראף (1889-90)	יומי	1889	מסעוד מעארך	כללי	סוכנות הוואס
20	אלנצרה (1891-92)	שבועי	1891	יעקב כהן	ספרותי	
21	אלמזייר (1891-2)	שבועי	1891	צמח לוי	ספרותי-פוליטי	
22	אלנחלה (1892-5)	שבועי	1892	מסעוד מעארך	ספרותי-סטירי	
23	נאצר אלמזיירין (1892-3)	שבועי	1892	יעקב כהן	ספרותי-פוליטי	
24	אלתונסי (1892)	?	1892	שמעון ג'ורנו	?	Z, no. 67
25	אלאתחאד (1893-4)	שבועי	1893	שלום פלאח	ספרותי-פוליטי	
26	אלחקיקה (1895-6)	שבועי	1895	י' שמלה	ספרותי-פוליטי	
27	אלאתחאד (1904)	שבועי	1904	מ' בלעיש	ציוני-ספרותי	
28	אלברק (1904)	יומי	1904	צמח לוי	ספרותי	
29	אלפאיאקה (1904)	?	1904	מאיר כ'ושכ'אש	?	Z, no. 14
30	אלפוניגראף (1904-8)	שבועי	1904	צמח לוי	ספרותי	
31	אלצבאח (1904-36)	יומי	1904	יעקב כהן	פוליטי-כללי	(קיים גל' מס' 6339)
32	אלשמס (1904)	שבועי	1904	יעקב כהן	פוליטי-חברתי	
33	אלפוג'ד (1905)	שבועי	1905	שלמה ברבי	?	Z, no. 11
34	אלאכ'באר (1908)	שבועי	1908	מסעוד מעארך	פוליטי-כללי	
35	אלארדיה (1908)	דו-שבועי	1908	מרדכי סמאג'ה	כללי	
36	אלאכ'אווה (1909)	שבועי	1909	מישל זואן	פוליטי-כללי	
37	אלאסתוא (1909)	שבועי	1909	יוסף ביג'אוי	פוליטי-כללי	

מס'	שם העתון	תדירות	שנות הופעה	עורך	מגמה	הערות
38	אלחק (1909)	?	1909	מאיר כ'ושכ'אש	?	Z, no. 22
39	ג'ורנאל אלכאחב (1910)	שבועי	1910	צמח לוי	ספרותי	(כולו בחרוזים)
40	אלזמאן (1910)	?	1910	סוכר שחרוק	?	Z, no. 73
41	אלזעבל (1910-11)	?	1910	אליהו בלאחסן	היתולי	Z, no. 72
42	ח'יאת אלג'וננה (1910)	שבועי	1910	דניאל חג'אג'	ספרותי-היתולי	
43	ח'יאת אלצ'חק (1910)	תלת-חודשי	1910	נתן בשמוט	היתולי	
44	חס תוניס (1910-11)	?	1910	שלמה לחמי	?	Z, no. 24
45	כ'לט-מלט (1910)	שבועי	1910	י' כהן	היתולי	(ליטוגרפיה)
46	אלכחאב אלחונסי (1910)	לסירוגין	1910	ג'ורג' נאקאש	היתולי	
47	אלמרדפע (1910)	?	1910	?	?	Z, no. 45
48	אלעאלם (1910-11)	דו-שבועי	1910	יעקב גז	?	Z, no. 4
49	פאפאג'יו (1910)	?	1910	יוסף ביג'אוי	היתולי	Z, no. 57
50	האור הגדול (1911)	שבועי	1911	יוסף סברו	של הפרלטריון היהודי	Z, no. 19
51	אלג'רידה (1911)	יומי	1911	יוסף ביג'אוי	פוליטי	
52	אכבאר אלעאלם (1911)	שבועי	1911	?	?	Z, no. 2
53	ח'יאת תוניס (1911-2)	?	1911	?	?	Z, no. 26
54	חס אלחלק (1911)	?	1911	מאיר כ'ושכ'אש	?	Z, no. 23
55	אלנסר (1911)	שבועי	1911	ל' פרקי	ספרותי	
56	פנאר מחע תוניס (1911)	?	1911	?	?	Z, no. 13
57	אלצ'ו (1911)	שבועי	1911	יוסף ביג'אוי	פוליטי-כללי	
58	אלאכ'באר אלחונסיה (1912)	שבועי	1912	? שחרוק	?	Z, no. 3
59	אלפוג'ר (1912)	?	1912	מאיר כ'ושכ'אש	?	Z, no. 12
60	אלאדבי (1913)	?	1913	מאיר כ'ושכ'אש	ספרותי-מוסרי	Z, no. 1
61	מבשרת ציון (1913)	?	1913	?	?	Z, no. 42
62	אלנוזה אלחונסיה (1913-15)	לסירוגין	1913	דניאל חג'אג'	ספרותי-היתולי	(הופיע שנית בשנת 1933)
63	קול ציון (1913-14)	חודשי	1913	יוסף בראמי	ציוני	
64	אלח'כמה (1914)	?	1914	צמח לוי	?	Z, no. 27
65	אלאנסאנייה (1920-1)	שבועי	1920	מישל זאן	ספרותי-פוליטי	
66	אלוטן — המולדת (1920-22)	שבועי	1920	יוסף ביג'אוי	ציוני	
67	אלמוכ'בר אלחונסי (1920)	שבועי	1920	? בלעיש	פוליטי	
68	אלנג'מה (1920-1961)	שבועי	1920	מכ'לוף נג'אר	ספרותי-כללי	סוסה
69	אלנג'מת אלסחל (1923-1920)	?	1920	?	?	Z, no. 54
70	אלנחלה (1920)	דו-שבועי	1920	אברהם בשמוט	ספרותי	
71	אלחכים ג'ביון (1921-2)	שבועי	1920	יוסף פרץ	ספרותי	
72	צדה אלמהדייה (1921)	דו-חודשי	1921	נתן ג'רבי	ספרותי	דו-לשוני (יהודית ערבית, צרפתית)

מס'	שם העתון	תדירות	שנות הופעה	עורך	מגמה	הערות
73	אלתמדין (1921-5)	שבועי	1921	שלמה שמאמה	ציוני-פוליטי	
74	קול ישראל (1922)	שבועי	1922	מנחם בלעיש	ציוני	
75	כאשף אלאטראר (1923-4)	שבועי	1923	יוסף ביג'אוי	פוליטי	
76	אלאנחשאר (1929-30)	תלת-חודשי	1929	יוסף וזאן	פוליטי	
77	אלצבאח (1936)	שבועי	1936	?	ספרותי	סוטה Z, no. 61
78	אליהודי (1936-1938)	שבועי	1936	מרדכי וזאן	פוליטי-כללי	
79	ניב הנער (1956)	לסירוגין	1956	רוברט פלוס	כללי-ציוני	בני-עקיבא (בשכפול)
צרפתית						
1	A.I.U. Bulletin (1905-6)	תלת-חודשי	1905	All. Isr. Universelle	דידקטי	למורים של כ"ח
2	La Justice (1907-14/1923-33)	שבועי	1907	Mardochee Smaja	פוליטי-פרו-צרפתי	
3	Le Défenseur (1908-11)	שבועי	1908	Nessim Haddad	כללי	לפי Lambert, p. 149
4	L'Egalité (1912-32/1940)	שבועי	1912	Joseph Cohen-Ganouna	פוליטי-קונטרבטיבי	
5	Le Judaïsme Tunisien (1912-1919)	חודשי	1912	Joseph Cohen-Ganouna	ספרותי-היסטורי	
6	Tunisia (1913-1918)	שבועי	1913	Joseph Cohen-Ganouna	פוליטי-כללי	
7	Le Droit Juif (1917-1925)	דו-חודשי	1917	Victor Nataf	כללי	
8	Revue Israélite de Tunisie (1917-24)	חודשי	1917	Emile Borgel	ציוני	
9	Annuaire Sioniste (1918-1931)	שנתי	1918	Victor Nataf	ציוני-קהילתי	
10	Bulletin des Ecoles (1920-24)	לסירוגין	1920	All. Isr. Universelle	דידקטי	כ"ח (של בתי-ספר)
11	Société des Ancien Elèves	חד פעמי?	1920	All. Isr. Universelle.	דידקטי	כ"ח (של חברת המורים)
12	Union des Directeurs	תלת-חודשי	1920	All. Isr. Universelle	דידקטי	כ"ח (של חברת המנהלים)
13	La Voix d'Israël (1920-4)	שבועי	1920	Jacques Belais	ציוני-פוליטי	
14	La Voix Juive (1920-21)	שבועי	1920	Henri Maarek	ציוני	
15	Le Réveil Juif (1924-1934)	שבועי	1924	Felix Allouche	ציוני	Sfax
16	L'Oeuvre Israélite (1926)	שבועי	1926	Isaac Pariente	פוליטי-קונטרבטיבי	
17	Conseil de la Communauté (1927)	שנתי	1927	ועד הקהילה	אינפורמטיבי	
18	L'Echo de l'Ariana (1928-9)	דו-חודשי	1928	Michel Uzan	כללי	
19	Ha-Chofar (1928-9)	חודשי	1928	Victor Nataf	כללי	

מס'	שם העתון	תדירות	שנת הופעה	עורך	מגמה	הערות
20	Hatsofé (1930)	?	1930	?	של הצופים	לפי Chalom, Paris, 15.1.1930
21	Tel-Hai (1932-37)	חודשי	1932	?	של הצופים	
22	L'Aurore (1933-4)	שבועי	1933	Henri Maarek	ציוני	
23	Le Haloutz (1933)	שבועי	1933	Charles Zarka	ציוני	
24	Kadimah (1934)	חודשי	1934	Haïm Bitan	כללי	
25	La Nouvelle Aurore (1935-39)	שבועי	1935	David Chemla	כללי	
26	La Semaine Juive (1937-39)	חודשי	1937	Jacques Nahmias	כללי-דידקטי	
27	Tel-Aviv (1937-8)	שבועי	1937	Victor Nataf	כללי-חברתי	
28	Cahiers du Bétar (1938-46)	חודשי	1938	Alfred Louzoun	ציוני	
29	La Gazette d'Israël (1938-9/1945-51)	שבועי	1938	E. Ganem	ציוני	
30	L'Echo de Tunis (1939-48)	שבועי	1939	Félix Chiche	פוליטי	
31	La Voix Juive (1944-6)	שבועי	1944	M.J. Saada	כללי	
32	Le Supporter (1946)	חד פעמי	1946	?	ספורט	
33	Ytone Hanoar (1946-9)	שנתי	1946	צערי אהבי ציון	ציוני	Sfax (בשכפול)
34	Hazoréa (1947)	?	1947	השומר הצעיר	ציוני	(בשכפול)
35	Annuaire Israélite (1948-1955)	שנתי	1948	Victor Nataf	ספרותי-כללי	
36	L'Éveil Juif (1948-9)	שבועי	1948	Joseph Castro	כללי	
37	O.S.E — Tunis (1948-1953)	תלת-חודשי	1948	Lucien Tahar	רפואי-דידקטי	
38	L'Echo Juif (1950-55)	שבועי	1950	S. Zerbib	כללי	
39	Mapai (1950-1)	לסירוגין	1950	מפלגת הפועלים א"י	ציוני	(בשכפול)
40	Les Nouvelles Juives (1950)	שבועי	1950	Is. d'E. Abouaf	כללי	
41	Zraïm (1950)	לסירוגין	1950	בני-עקיבא	ציוני	Sousse (בשכפול)
42	Batnoua (1951-2)	לסירוגין	1951	הפועל המזרחי	ציוני	
43	Notre Action (1951)	לסירוגין	1951	החלוץ הדתי	ציוני	Gabès (בשכפול)
44	Haguesher (1952)	חד פעמי	1952	גודדוניה	ציוני	(בשכפול)
45	Bulletin des Etudes Juives (1954-5)	חודשי	1954	Raymond Setbon	של הסטודנטים	
46	O.R.T. Bulletin (1954)	חד פעמי	1954	ORT	מקצועי-דידקטי	(בשכפול)
47	O.R.T. Tunis (1954)	חד פעמי	1954	ORT	מקצועי-דידקטי	
48	Lamerhav (1955)	לסירוגין	1955	אחדות העבודה פועלי ציון	ציוני	(בשכפול)